DATOS IDENTIFICATIVOS

Ocio, Saúde e Calidade de Vida. Posibilidades desde a Educación

Materia	Ocio, Saúde e Calidade de Vida. Posibilidades desde a Educación			
Código	O05M061V01204			
Titulación	Máster Universitario en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Dapia Conde, María Dolores			
Profesorado	Dapia Conde, María Dolores			
Correo-e	ddapia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Para moitos cidadáns, educadores, pais e nais, o ocio dos/as adolescentes e xóvenes convirtiuse nunha preocupación polos riscos que acompaña: accidentes de trafico, consumo de drogas, actos violentos,.... Por iso, a pedagoxía do ocio debe procurar asumir unha función preventiva no que se refiere ao formato de ocios constructivos que sexan unha alternativa a certos comportamentos. A Pedagoxía do Ocio trata de anular toda actitude, comportamento ou manifestación do ocio nocivo. Busca achear aos xóvenes estilos de vida (de ocio) máis saudables que impliquen menos riscos e que lles permita disfrutar do seu ocio (que é un dereito) sin presións nin obligacións, senon como algo libre e persoalmente escollido (evitando un ocio comercial prefabricado e manipulado) e estimulando o seu enriquecimento e desenvolvemento personal e social. Todo isto so se pode alcanzar cunha pedagoxía dialóxica, flexible, activa, participativa, motivadora, posibilitadora e aberta. En definitiva, unha educación do ocio que conleva a exclusión de antivalores tales como o dirixismo, o utilitarismo, o consumismo pasivo e estéril, o aillamento, Neste contexto, toda a comunidade educativa (incluidos os centros escolares) teñen unha importante labor. Esta materia, trata de aportar recursos, reflexións, ferramentas e pautas de intervención e investigacións en materia de prevención escolar (educación para a saúde e educación para o ocio, como instrumentos para acadar unha mellora da calidade de vida dos adolescentes e xóvenes). Os estilos de vida do ocio poden incidir tanto positiva como negativamente na nosa saúde. Nesta etapa educar é fundamental, contribuindo á construcción de persoas mais seguras e que sexan capaces de administrar os riscos cotidiáns. A escola ten unha función sociolizadora e formativa; ten que impartir conocimentos e desenvolver capacidades, pero tampouco pode renunciar a educar para a saúde e o ocio, converterndo o ocio nun instrumento para o enriquecimento e desenvolvemento persoal. Nesta tarea de aprendizaxe deben intervir todos os axentes educativos: familia, escola, administracións públicas, organizacións non gubernamentais... dentro do marco dunha educación ao longo de toda a vida.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Currículum, organización y funcionamiento académico
A2	Características personales y contextuales de la población objetivo: aprendizaje y cognición
A14	Analizar la documentación, los métodos y las técnicas de investigación
A15	Conocer los modelos de evaluación educativa
A16	Innovación e investigación
A18	Rigurosidad y curiosidad científica
A19	Respuesta organizativa y educativa en la diversidad: necesidades específicas de apoyo educativo y situaciones de dependencia

A21	Educación y transversalidad: programas de educación en valores, programas de educación para la paz y la ciudadanía, proyectos para la educación medioambiental, programas de educación para la salud, programas para la coeducación, género y educación psicoafectiva y sexual.
A22	Analizar programas de acción tutorial y construir las bases conceptuales que los sustentan
A23	Elaborar proyectos y programas para la educación global y la atención en y para la diversidad
A24	Diseñar y aplicar procesos de evaluación inicial de necesidades y evaluación procesual y final de programas
A27	Innovación y compromiso
A29	Programas de calidad y excelencia educativa
A30	Modelos de diseños de mejora de la calidad en la educación secundaria
A33	Diseñar y evaluar procesos de mejora de la calidad educativa
A38	Aplicaciones técnicas de las tecnologías de la información y la comunicación en el ámbito de la intervención psicosocial y educativa
A41	Aplicar las tecnologías a la evaluación, diseño e implementación de programas educativos
A43	Creatividad
A44	Indagación
A45	Adaptación y sentido práctico.
B1	Ser competente en el dominio de los métodos y técnicas de intervención psico- socioeducativa
B2	Ser competente en el conocimiento de los métodos cuantitativos y cualitativos de investigación educativa
B3	Fomentar la capacidad para diseñar, aplicar y avaluar proyectos y programas de intervención psico-socioeducativa
B4	Ser competente en el dominio de las técnicas de colaboración interdisciplinar y los modelos de mejora de la enseñanza- aprendizaje
B5	Ser competente en el desarrollo de las tecnologías de la información y de la comunicación en el ámbito de la intervención psico- socioeducativa

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
- Capacidade para valorar a eduación do ocio e da saúde como estratexias educativas que contribuian a mellorar a calidade de vida dos/as adolescentes.	saber saber facer Saber estar / ser	A2 A21 A24 B1 B3
- Conocimento e análise das posibilidades e interrelacións da educación (formal e non formal) na intervención e prevención de conductas pouco saudables ante o ocio e a saúde.	saber saber facer Saber estar / ser	A16 A21 B1
- Habilidade para diseñar, implementar e avaliar iniciativas e/ou programas de educación do ocio e da saúde no ámbito da adolescencia.	saber saber facer Saber estar / ser	A15 A19 A21 A22 A23 A24 A27 A29 A30 A33 A38 A41 A45 B1 B2 B3 B4 B5
- Reflexión crítica das oportunidades dos centros de secundaria ante as problemáticas asociadas ao ocio e a saúde dos/as adolescentes.	saber saber facer Saber estar / ser	A1 A16 A21 A29 A43 A44 B3 B4
- Ser capaz de plantexar e desenvolver lineas de investigación propias do ámbito do ocio, a saúde e a calidade de vida, así como das súas relacións no colectivo adolescente	saber saber facer Saber estar / ser	A14 A18 B1 B2 B5

Contidos

Tema	
I. OCIO, SAUDE E CALIDADE DE VIDA	I. OCIO, SAUDE E CALIDADE DE VIDA - Factores que inciden na calidade de vida. - Relacions ocio, saúde e calidade de vida. Posibilidades da educación.
II. OCIO E ADOLESCENTES	II. OCIO E ADOLESCENTES - Estudios sobre o ocio dos adolescentes e xóvenes. Preocupacións actuais.
III. PEDAGOXIA DO OCIO. A INTERVENCIÓN EDUCATIVA	III. PEDAGOXIA DO OCIO. A INTERVENCIÓN EDUCATIVA - A intervención do ocio, dende os programas de educación para a saúde. - Posibilidades e recursos. - Retos e novas perspectivas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	1	2
Sesión maxistral	5	0	5
Traballos tutelados	6	30	36
Traballos de aula	5	13	18
Presentacións/exposicións	3	1	4
Traballos e proxectos	5	5	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	- Avaliación dos conocimentos previos do alumnado. - Presentación xeral da materia e a súa organización. - Orientacións acerca da bibliografía.
Sesión maxistral	- Exposicions por parte da profesora dos temas da materia. - Presentación de materiais básicos. - Organización de actividades. - Moderación de debates.
Traballos tutelados	O traballo esixido nesta materia consiste na búsqueda, individualmente, nas bases de datos dun artigo (en inglés) dunha investigación acerca do ocio dos adolescentes. Unha vez identificado, procederase a análise do mesmo atendendo aos apartados básicos dunha investigación (presupostos de partida, obxectivos/hipótesis, metodoloxía -población e mostraa, instrumentos,procedimento-, resultados máis salientables, discusión e limitacións do estudio).
Traballos de aula	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia.
Presentacións/exposicións	Intervención do alumnado baseada na exposición verbal, apoiado, si procede, con recursos didácticos, dos traballos tutelados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Traballos de aula: Orientacións específicas a cada estudiante para o desenvolvmento das diferentes actividades de aula. Sesión maxistral: Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dudas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Traballos tutelados: Atención personalizada en relación á búsqueda de información/documentación, estructuración do traballo, redacción,... Presentacións/exposicións: Orientacións acerca das exposicións que deberán facer ante o gupo.
Presentacións/exposicións	Traballos de aula: Orientacións específicas a cada estudiante para o desenvolvmento das diferentes actividades de aula. Sesión maxistral: Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dudas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Traballos tutelados: Atención personalizada en relación á búsqueda de información/documentación, estructuración do traballo, redacción,... Presentacións/exposicións: Orientacións acerca das exposicións que deberán facer ante o gupo.
Traballos tutelados	Traballos de aula: Orientacións específicas a cada estudiante para o desenvolvmento das diferentes actividades de aula. Sesión maxistral: Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dudas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Traballos tutelados: Atención personalizada en relación á búsqueda de información/documentación, estructuración do traballo, redacción,... Presentacións/exposicións: Orientacións acerca das exposicións que deberán facer ante o gupo.

Sesión maxistral	Traballos de aula: Orientacións específicas a cada estudiante para o desenvolvmento das diferentes actividades de aula. Sesión maxistral: Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dudas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Traballos tutelados: Atención personalizada en relación á búsqueda de información/documentación, estructuración do traballo, redacción,... Presentacións/exposicións: Orientacións acerca das exposicións que deberán facer ante o gupo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Valoración do traballo tutelado.	Ata 4 puntos.
Traballos de aula	Asistencia e elaboración das actividades propostas. Terase en conta o grao de profundización e claridade na elaboración das mesmas.	Ata 4 puntos.
Presentacións/exposicións	Claridade na exposición do traballo tutelado.	Ata 2 puntos.

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segunda convocatoria:No caso de superar algunha das partes da materia conservarase a cualificación no mesmo curso académico. Debendo superar únicamente as probas nas que non se obtuvera unha cualificación mínima.

Os estudiantes non asistentes cubrirán as actividades de aula por outras complementarias, tendo a mesma consideración na cualificación final.
Esta guía docente explicita as lineas de actuación que se van a seguir co alumnado da materia, entendida con certa flexibilidade; polo tanto, pode estar suxeita a algúns reaxustes puntuais.

Bibliografía. Fontes de información

Postmodern values and leisure in young spanish university studens: an exploratory study.*Leisure Sciences, 30*, 295-292.

Agulló, E.; Agulló, M.S e Rodríguez, J. (2003). Jóvenes, fin de semana y uso recreativo de drogas: evolución y tendencias del ocio juvenil, *Adicciones: Revista de sociodrogalcohol,* 15, 2, 7-33.

Caride, J.A. (1998). Educación del ocio y del tiempo libre, en Beas, M. y otros (coord.). *Atención a los espacios y tiempos extraescolares.* Granada: Grupo Editorial Universitario, pp.17-31.

Caride, J.A. (2000). *Ocio e tempo libre*. Cuenca, M. (1998). La intervención educativa en ocio y tiempo libre, en Pantoja, A. (coord.). *Nuevos espacios de la educación social*. Bilbao: Universidad de Deusto, pp. 253-286.

Cuenca, M. (2002). El ocio de los jóvenes, un ocio que preocupa. *Letras de Deusto,* 32, 95, 243-280.

Dumazedier, J. (1971). Realidades del ocio e ideologías, en AA.VV. *Ocio y sociedad de clases.* Barcelona: Fontanella, pp. 9-40.

Fundación Santamaría (2006). Jóvenes españoles 2005. Madrid. Fundación Santamaría.

J.A. (1998): Las relaciones de los niños y de los jóvenes con las viejas y nuevas tecnologías de la información, ZER nº4, Zarauz, pp. 131-161.

Giro, L. (2007). *Adolescentes, ocio y consumo de alcohol.* Universidad de Gorbeña, S.; González, V.J. e Lázaro, Y. (1997). *El derecho al ocio en las personas discapacitadas.* Documentos de Estudios de Ocio, nº 4. Bilbao: Universidad de Deusto.

la Juventud en España. Servicio de Documentación y Estudios. López Franco, E. (1993). El ocio. Perspectiva pedagógica, *Revista Complutense de Educación,* (4), 1, 69-88.

Peña, J.V.; García del Dujo, A.; Sánchez, I., e Vera, J. (2001). La medida de la calidad de vida en el proceso de revisión de las políticas de bienestar social, en Vazquez, G. (coord.). *Educación y calidad de vida.* Madrid: Editorial Complutense, pp. 39-80.

Puig, J.M. e Trilla, J. (1987). *Pedagogía del ocio.* Barcelona: Laertes (nueva edición revisada y ampliada, 1996).

San Martín, J.M. (1997). *Psicosociología del ocio y del turismo.* Málaga: Algibe.

Trilla, J. (1993). *Otras educaciones Animación Sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa.* Barcelona: Anthropos.

WLRA (1993). International Charter for Leisure Education, *ELRA,* verano 1994, 13-16.

Recomendacións